

TRĪS AUSTRUMU PARTNERĪBAS KAIMIŅVALSTIS: UKRAINA, MOLDOVA UN BALTĶRIEVIJA

ES Austrumu partnerības politikā, kas tika uzsākta 2009. gadā, piedalās sešas bijušās Padomju Savienības valstis: Armēnija, Azerbaidžāna, Baltkrievija, Gruzija, Moldova un Ukraina. Tā tika izveidota, lai atbalstītu politiskās, sociālās un ekonomiskās reformas šajās valstīs un šādi veicinātu demokratizāciju un labu pārvaldību, energodrošību, vides aizsardzību, kā arī ekonomisko un sociālo attīstību. Visas partnerības dalībvalstis, izņemot Baltkrieviju, piedalās *Euronest* parlamentārajā asamblejā.

UKRAINA

Dramatiskie notikumi, kas Ukrainā notiek kopš 2013. gada novembra, aizsākās ar proeiropeisku protestu pret toreizējā prezidenta Viktora Janukoviča lēmumu neparakstīt asociācijas nolīgumu ar ES, kurš tika parafēts 2012. gada martā. Šī kustība galu galā panāca valdības maiņu un noveda pie 2014. gada oktobra parlamenta vēlēšanām, kurās pie varas nāca proeiropeiskas un uz reformām orientētas partijas.

Pēc Eiromaidana kustības aktivitātēm Krievija 2014. gada martā nelikumīgi anektēja Krimu, un Ukrainas austrumu daļu pārņēma Krievijas atbalstītu separātistu spēku izraisīts bruņots konflikts. Pēc ANO rīcībā esošajiem datiem kopš konflikta sākuma Ukrainā ir nogalināti vairāk nekā 12 000 cilvēku^[1]. Starp tiem ir arī separātistu kontrolētajā teritorijā avarējušā *Malaysian Airlines* 2014. gada 17. jūlija reisa MH17 bojāgājušie 298 pasažieri.

Neraugoties uz 2015. gadā noslēgto Minskas vienošanos un tādu sarunu formātu izveidi kā Trīspusējā kontaktgrupa (EDSO, Krievija un Ukraina) un Normandijas formāts (Krievija, Ukraina, Vācija un Francija), periodiski cīņu uzliesmojumi ir likuši apšaubīt pamiera ilgtspēju. ES ekonomisko sankciju režīms Krievijai ir atkarīgs no tā, vai Krievija pilnībā ievēro Minskas vienošanos. Sankcijas nemainīgi ir spēkā kopš to ieviešanas.

2017. gada 11. jūnijā attiecībā uz Ukrainas pilsoņiem, kuriem ir biometriskās pases, stājās spēkā bezvīzu režīms ceļošanai uz ES līdz 90 dienām, jo Ukraina ir izpildījusi vīzu režīma liberalizācijas rīcības plānā noteiktos kritērijus. Šā īstermiņa apmeklējumu bezvīzu režīma mērķis ir veicināt cilvēku savstarpējos kontaktus un stiprināt uzņēmējdarbības, sociālās un kultūras saiknes starp ES un Ukrainu^[2].

[1]<https://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/ReportUkraine16Nov2018-15Feb2019.pdf>

[2]https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-Homepage/4081/eu-ukraine-relations-factsheet_en

Asociācijas nolīgums stājās spēkā 2017. gada 1. septembrī, bet provizoriski un daļēji tas tiek piemērots kopš 2014. gada 1. novembra. Viens no nolīguma stūrakmeņiem – padziļināta un visaptveroša brīvās tirdzniecības zona (*DCFTA*) – pilnā apmērā sāka darboties 2016. gada 1. janvārī.

Asociācijas nolīgums paver jaunas ekonomiskās iespējas gan ES, gan Ukrainai. Tā rezultātā ES ir nostiprinājusies kā nozīmīgākais Ukrainas tirdzniecības partneris. 2017. gada pirmajos astoņos mēnešos eksports no Ukrainas uz ES un imports no ES palielinājās par aptuveni 27 % salīdzinājumā ar to pašu periodu iepriekšējā gadā^[3].

Prezidenta vēlēšanās 2019. gada aprīlī prezidents Petro Porošenko cieta sakāvi un viņa vietā ievēlēja jaunpienācēju Volodimiru Oleksandroviču Zeļenski. Parlamenta vēlēšanas ir paredzētas 2019. gada oktobrī.

Papildus politiskajam atbalstam ES ir arī apņēmusies piešķirt 12,8 miljardus EUR atbalstu reformu procesam Ukrainā, no kuriem 2,81 miljards EUR jau ir izmaksāts makrofinansiālajā atbalstā (MFA). Eiropas Savienība rūpīgi uzrauga progresu, kas, īstenojot kopīgi izstrādātu reformu plānu, panākts vairākās prioritārajās jomās: cīņa pret korupciju, tiesu sistēmas reforma, konstitucionālā un vēlēšanu reforma, uzņēmējdarbības vides un energoefektivitātes uzlabošana, kā arī valsts pārvaldes reforma. Trešais un pēdējais makrofinansiālā atbalsta maksājums 600 miljonu EUR tika atcelts 2018. gada 18. janvārī, jo Ukraina neievēroja paredzētos nosacījumus. Pēc tam 2018. gada martā Komisija ierosināja jaunu MFA programmu 1 miljarda EUR apmērā, ko Eiropas Parlaments apstiprināja 2018. gada jūnijā un Padome – 2018. gada jūlijā^[4].

2014. gada rudenī Komisija izveidoja īpašu [Ukrainas atbalsta grupu](#), kurā ir eksperti no ES iestādēm un dalībvalstīm un kura Ukrainas iestādēm palīdz koordinēt darbu un sniedz konsultācijas galvenajos reformējamajos sektoros.

[ES padomdevēja misija civilās drošības sektora reformai Ukrainā \(EUAM\)](#), kas strādā Ukrainā kopš 2014. gada decembra, koordinē starptautisko atbalstu civilās drošības sektoram un papildus savai pamatdarbībai sniedz Ukrainas iestādēm stratēģiskas konsultācijas, tostarp apmāca, kā veidot ilgtspējīgus, atbildīgus un iedarbīgus drošības dienestus, kuri stiprina tiesiskumu.

A. Eiropas Parlamenta nostāja

Kopš pašreizējā sasaukuma sākuma 2014. gada jūlijā Eiropas Parlaments ir pieņēmis 19 rezolūcijas par Ukrainu. Pēdējā rezolūcija par ES asociācijas nolīguma ar Ukrainu īstenošanu tika pieņemta 2018. gada 12. decembrī. Eiropas Parlaments 2018. gada 25. oktobrī pieņēma rezolūciju par stāvokli Azovas jūrā. Parlaments 2018. gadā arī piešķīra Saharova balvu par domas brīvību ukraiņu kinorežisoram Oļegam Sencovam, kuram Krievijā ir piespriests 20 gadu cietumsods par protestēšanu pret Krievijas nelikumīgo Krimas okupāciju.

B. Parlamentu sadarbība

Ar deputāta *Elmar Brok* vadītajām Eiropas Parlamenta demokrātijas atbalsta darbībām Ukrainā tiek īstenota tālejoša Ukrainas parlamenta – Augstākās radas – spēju

[3]https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-Homepage/4081/eu-ukraine-relations-factsheet_en

[4]http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6600_lv.htm

veidošanas programma. Šie centieni ir balstīti uz ieteikumiem, kas izstrādāti vajadzību novērtēšanas misijā, kuru no 2016. gada septembra līdz 2017. gada februārim veica bijušais Eiropas Parlamenta priekšsēdētājs P. Cox.

Parlaments arī vada mediācijas procesu, kurš nosaukts par “Žana Monē dialogu” un kurā piedalās Augstākās radas priekšsēdētājs un politisko frakciju vadītāji, lai sekotu šo ieteikumu īstenošanai.

Eiropas Parlamenta atbalsta un spēju veidošanas centienu tiesiskais regulējums ir saprašanās memorands ar Augstāko radu, kas parakstīts 2015. gada 3. jūlijā, un administratīvās sadarbības nolīgums, ko abu pušu likumdevēju iestāžu ģenerālsekretāri parakstīja 2016. gada martā.

Devītā ES un Ukrainas parlamentārās sadarbības komitejas sanāksme notika 2019. gada 13. un 14. martā Strasbūrā. Galīgajā paziņojumā un ieteikumos komiteja atkārtoti pauž stingru atbalstu Ukrainas suverenitātei un teritoriālajai integritātei tās starptautiski atzītajās robežās. Tā pauž dziļas bažas par drošības situācijas turpmāku pasliktināšanos Donbasā un nosoda Krievijas darbības Azovas jūrā, jo tās ir starptautisko jūras tiesību un Krievijas starptautisko saistību pārkāpums. Tā atzīst kopš 2014. gada veiktās reformas, neraugoties uz ļoti nelabvēlīgiem apstākļiem, un jo īpaši atzinīgi vērtē progresu tādās jomās kā enerģētika, veselība, valsts pārvalde, pensijas, izglītība, decentralizācija, publiskais iepirkums, aizsardzība un drošība, banku un finanšu nozare, uzņēmumus regulējošā likumdošana un pārvaldība. Tā arī atkārtoti uzsver, ka efektīva cīņa pret korupciju ir ļoti svarīga panākumu gūšanai visā reformu procesā un tiesu sistēmas reformas pabeigšanai^[5].

C. Vēlēšanu novērošana

Eiropas Parlaments ir ļoti aktīvi iesaistījies vēlēšanu novērošanā Ukrainā, 2014. un 2015. gadā uz šo valsti nosūtot trīs novērošanas misijas: uz prezidenta vēlēšanām 2014. gada 25. maijā, uz parlamenta vēlēšanām 2014. gada 26. oktobrī un uz pašvaldību vēlēšanām 2015. gada 25. oktobrī.

2016. gada 18. septembrī Krievijas Domes vēlēšanas notika arī visā Krimas teritorijā, taču Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas Demokrātisku iestāžu un cilvēktiesību birojs (EDSO *ODIHR*) nenovēroja to norisi. 2018. gada 18. marta Krievijas prezidenta vēlēšanas notika arī Krimā, izsaucot nosodījumu un mudinot pieņemt jaunas ES sankcijas^[6]. 2018. gada 11. novembrī Ukrainas austrumu reģionos notika prezidenta un parlamenta vēlēšanas. ES neatzina šīs vēlēšanas un uzskatīja tās par nelikumīgām un pretrunā Minskas vienošanās burtam un garam. Eiropas Parlaments uz prezidenta vēlēšanām 2019. gada martā un aprīlī nosūtīja novērošanas misiju. Saskaņā ar *ODIHR* vēlēšanās kopumā tika ievērotas pamatbrīvības un kandidāti varēja brīvi rīkot kampaņas. Balsošana bija labi organizēta, pārredzama un efektīva. Daži pārkāpumi un daudzas norādes par valsts resursu ļaunprātīgu izmantošanu un balsu pirkšanu mazināja procesa uzticamību.

[5] <http://www.europarl.europa.eu/delegations/lv/d-ua/activities/inter-parliamentary>

[6] <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/05/14/ukraine-eu-adds-five-persons-involved-in-the-organisation-of-russian-presidential-elections-in-illegally-annexed-crimea-and-sevastopol-to-sanctions-list/>

MOLDOVA

2014. gada 27. jūnijā ES un Moldova parakstīja asociācijas nolīgumu, ietverot padziļinātu un visaptverošu brīvās tirdzniecības nolīgumu (*DCFTA*), kas stājās spēkā 2016. gada jūlijā. Asociācijas nolīgums stiprina Moldovas politiskās un ekonomiskās saites ar ES. Tajā ir noteikts reformu plāns jomās, kam ir būtiska nozīme labai pārvaldībai un ekonomikas attīstībai, un tas stiprina sadarbību vairākās nozarēs. Parakstot šo nolīgumu, Moldova apņēma reformēt iekšpolitiku, pamatojoties uz ES tiesību aktiem un praksi. Asociācijas nolīguma īstenošanas plāns ir iestrādāts pārskatītajā asociācijas programmā 2017.–2019. gadam, kuru pieņēma 2017. gada augustā un kurā ir 13 galvenās prioritātes. Lai izpildītu šo vērienīgo programmu, Moldova saņem ievērojamu ES atbalstu.

2014. gada aprīlī Moldova kļuva par pirmo Austrumu partnerības valsti, uz kuru attiecināja bezvīzu režīmu. Pēc krāpniecības skandāla banku nozarē 2014. gadā ES uz laiku apturēja atbalsta sniegšanu. Tomēr pēc tam, kad 2016. gada beigās Moldova un Starptautiskais Valūtas fonds (SVF) panāca vienošanos par programmu, kuras galvenais mērķis bija stabilizēt banku sektoru, ES atsāka izmaksāt budžeta atbalstu. Laikposmā no 2014. līdz 2017. gadam Eiropas kaimiņattiecību instrumenta (EKI) divpusējā palīdzība Moldovai bija robežās no 335 līdz 410 miljoniem EUR. Jauno ES daudzgadu programmu 2017.–2020. gadam (284 līdz 348 miljoni EUR) pieņēma 2017. gada septembrī, un tajā galvenā uzmanība ir pievērsta šādiem prioritāriem sektoriem: ekonomikas attīstība un tirgus iespējas; iestāžu un labas pārvaldības, tostarp tiesiskuma un drošības, stiprināšana; savienojamība, energoefektivitāte, vide un klimata pārmaiņas; un mobilitāte un cilvēku savstarpējie kontakti.

Moldovas parlamenta vēlēšanas 2014. gadā noveda pie liberāļu un demokrātu koalīcijas, lai gan prokrieviskā Sociālistu partija kļuva par lielāko ievēlēto partiju. Tomēr valdības sastāvs mainījās vairākas reizes, un arī parlamenta deputāti radikāli mainīja partejisko piederību, mainot politisko ainu un izceļot valsts politisko nestabilitāti. 2016. gada rudenī prezidenta vēlēšanās uzvarēja prokrieviskais Sociālistiskās partijas kandidāts Igors Dodons.

Valdošā koalīcija 2017. gada jūlijā pieņēma jaunu vēlēšanu likumu, pārejot no proporcionālās sistēmas uz jauktu sistēmu ar 51 deputātu, kas ievēlēts viena deputāta vēlēšanu apgabalos, un 50 deputātiem, kas ievēlēti proporcionālā balsojumā, neskatoties uz Venēcijas komisijas, EDSO *ODIHR* un vairāku ES vadītāju negatīvajiem atzinumiem. Parlamenta vēlēšanās 2019. gada februārī atkal uzvarēja Sociālistiskā partija (35 vietas), kurai sekoja Demokrātiskā partija (30 vietas), *ACUM* bloks (26 vietas) un *Șor* partija (7 vietas). *ACUM* pārstāv vēlētājus, kas nevēlas atbalstīt sociālistus, bet nebija apmierināti ar demokrātiskās partijas pēdējo piecu gadu valdīšanu, kurai bija raksturīgas politiskās manipulācijas un korupcija.

Liela Moldovas problēma vēl aizvien ir saistīta ar separātisko Piedņestras reģionu, kurš vienpusēji pasludinājis neatkarību. ES piedalās kā novērotāja "5+2" sarunās par Piedņestras konflikta noregulējumu, un tā turpina atbalstīt visaptverošu un miermīlīgu izlīgumu, balstoties uz Moldovas Republikas suverenitāti un teritoriālo integritāti, Piedņestrai nosakot īpašu statusu.

Turklāt Gagauzijas īpašā statusa dēļ laiku pa laikam saasinās politiskā spriedze starp Kišiņevu un Komratu, Gagauzijas galvaspilsētu.

A. Eiropas Parlamenta nostāja

2017. gada 4. jūlijā Eiropas Parlaments pieņēma [nostāju](#) par Komisijas priekšlikumu piešķirt Moldovai makrofinansiālu atbalstu līdz 100 miljoniem EUR. Parlaments uzsvēra, ka šim atbalstam vajadzētu veicināt valsts ekonomisko un sociālo attīstību un ka makrofinansiālā atbalsta izmaksas priekšnosacījums ir nodrošināt efektīvus demokrātiskos mehānismus, tostarp parlamentāru politisku sistēmu un tiesiskumu. 2018. gada jūlijā pirmā makrofinansiālā atbalsta daļa tika iesaldēta pēc vietējo vēlēšanu rezultātu anulēšanas galvaspilsētā Kišiņevā, kur uzvarēja opozīcijas kandidāts A. Nastase.

B. Parlamentu sadarbība

ES un Moldovas attiecības tika formalizētas 2014. gadā ar asociācijas nolīguma parakstīšanu. ES un Moldovas Asociācijas padomes pirmā sanāksme notika 2015. gada 16. martā, un ES un Moldovas Parlamentārās asociācijas komitejas sestā sanāksme notika 2018. gada aprīlī Kišiņevā^[7]. Galīgā paziņojuma un ieteikumu dokumentā komiteja mudināja Moldovas iestādes sadarboties un pievērst uzmanību taustāmām reformām, kuru mērķis ir panākt konkrētus uzlabojumus Moldovas iedzīvotājiem, tostarp lielāku labklājību un tiesiskumu, un uzsvēra nepieciešamību arī turpmāk pievērsties asociācijas nolīguma / padziļinātas un visaptverošas brīvās tirdzniecības zonas īstenošanai. Komiteja uzsvēra pilsoniskās sabiedrības būtisko lomu asociācijas nolīguma īstenošanas uzraudzībā. Tā arī atgādināja, ka ir svarīgi nodrošināt plašsaziņas līdzekļu plurālismu, tostarp televīzijas kanālu plurālismu, un neatkarīgo plašsaziņas līdzekļu aizsardzību un vārda brīvību. Visbeidzot, tika īpaši uzsvērti cīņa pret korupciju un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, kā arī nepieciešamība veicināt neatkarīgu un labi funkcionējošu tiesu sistēmu, mudinot valsts iestādes nodrošināt, ka jaunā tieslietu stratēģija 2018.–2020. gadam pievēršas pastāvošajām nepilnībām.

C. Vēlēšanu novērošana

Parlaments bija aicināts novērot visas Moldovā pēdējā laikā notikušās parlamenta vēlēšanas. Eiropas Parlamenta delegācija novēroja arī prezidenta vēlēšanas 2016. gadā. Delegācija uzteica Centrālās vēlēšanu komisijas darbu un atzinīgi novērtēja lielo kandidātu skaitu, bet nosodīja administratīvo resursu neatbilstīgu izmantošanu, vēlēšanu kampaņu finansējuma nepārredzamību un nevienlīdzīgu plašsaziņas līdzekļu resursu sadalījumu kandidātiem. 2019. gada februārī Parlaments novēroja Moldovas parlamenta vēlēšanas un paziņoja, ka balsošana notikusi bez būtiskiem starpgadījumiem un kopumā tika labi pārvaldīta. Tomēr bija aizdomas par to, ka ir notikusi vēlēšanu uzpirkšana, lai balsotu par konkrētām partijām, organizējot vēlēšanu pārvešanu ar autobusu no Piedņestras. *ODIHR* sākotnējā ziņojumā tika norādīts, ka kampaņu aptraipīja apsūdzības par spiedienu uz publiskā sektora darbiniekiem, izteiktas pazīmes par balsu pirkšanu un valsts resursu ļaunprātīga izmantošana. *PACE* delegācija paziņoja, ka jaunā vēlēšanu sistēma apstiprināja

[7]http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/141500/1150543-5_VE.pdf

galvenās Venēcijas komisijas paustās bažas: tādu efektīvu mehānismu trūkums, kas novērstu bagātu uzņēmēju nesamērīgu ietekmi, kā arī nepietiekama partiju un kandidātu finansējuma uzraudzība un neatbilstoši sodi.

BALTKRIEVIJA

Pēdējos gadu desmitos ES attiecībās ar Baltkrieviju ir bijuši sarežģīti posmi, jo šajā valstī pastāvīgi tiek pārkāptas cilvēktiesības un pilsoniskās tiesības. Tomēr kopš 2015. gada Baltkrievijai ir atvērtāka attieksme pret ES un Austrumu partnerību. Baltkrievijas attiecības ar rietumvalstīm uzlabojās pirms 2015. gada oktobra prezidenta vēlēšanām, un tā deva nozīmīgu ieguldījumu, uzņemot Ukrainas krīzes risināšanas sarunas, kurās ES bija vidutāja loma. Reaģējot uz šīm norisēm, ES apņēma pret Baltkrieviju īstenot "kritiskas iesaistīšanās" politiku, kā norādīts Padomes 2016. gada 15. februāra [secinājumos](#).

Kaut gan ES nosoda precīzi dokumentētos Baltkrievijas cilvēktiesību pārkāpumus, Brisele ir atvērta turpmākai ES iesaistei un nozaru sadarbībai ar nosacījumu, ka attiecības balstās uz kopīgām vērtībām. Priekšnosacījums tam, kādu politiku turpmākajos gados ES veidos attiecībā pret Baltkrieviju, joprojām būs Baltkrievijas spertie reālie soļi virzībā uz to, lai ievērotu universālās pamatbrīvības, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp saistībā ar nāvessodu.

Padome 2016. gada 25. februārī nolēma nepagarināt ierobežojošos pasākumus pret 170 personām un trim uzņēmumiem, attiecībā uz kuriem ierobežojumu piemērošana jau bija apturēta. Tomēr tā pagarināja citus iepriekš noteiktus pasākumus, tostarp ieroču embargo, aktīvu iesaldēšanu un ieceļošanas aizliegumu, kas bija noteikts četrām personām, kuras bija iekļautas sarakstā saistībā ar divu opozīcijas politiķu, viena uzņēmēja un viena žurnālista neatrisinātiem pazušanas gadījumiem. Padome pagarināja ierobežojošos pasākumus līdz 2020. gada 28. februārim^[8].

ES un Baltkrievijas cilvēktiesību dialogs atsākās 2016. gadā, un pēdējā dialoga kārtā notika 2017. gada jūlijā. 2016. gadā kā forums politiskajam dialogam augstāko amatpersonu līmenī tika izveidota ES un Baltkrievijas koordinācijas grupa. Šīs struktūras galvenais mērķis ir vadīt ES un Baltkrievijas sadarbību un pārraudzīt attiecību turpmāko attīstību. 2018. gada aprīlī ES un Baltkrievijas koordinācijas grupa sanāca piekto reizi, un ES atkārtoti uzsvēra vajadzību veikt visaptverošu vēlēšanu tiesību aktu reformu un vērsties pret nāvessodu^[9].

Baltkrievija proaktīvi piedalās Austrumu partnerībā gan bilaterālā, gan daudzpusējā formātā. 2017. gadā tika noslēgtas sarunas par mobilitātes partnerību, un joprojām turpinās sarunas par atvieglotu vīzu režīmu un atpakaļuzņemšanas nolīgumiem. Abas puses pašlaik veic sarunas par partnerības prioritātēm, un šī partnerība kļūs par pirmo Baltkrievijas un ES savstarpēji parakstīto dokumentu.

Neraugoties uz nenoliedzamo progresu, cilvēktiesību stāvoklis joprojām raisa bažas. Jauns pavērsiens Baltkrievijas un ES divpusējās attiecībās bija plašie protesti

[8]<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/02/25/belarus-eu-prolongs-arms-embargo-and-sanctions-against-4-individuals-for-one-year/>

[9]https://eeas.europa.eu/delegations/belarus_en/43689/EU-Belarus%20Coordination%20Group%20met%20for%20the%20fifth%20time

Baltkrievijā 2017. gada februārī un martā. Eiropas Savienība stingri nosodīja miermīlīgo protestu vardarbīgu apspiešanu. Turklāt Baltkrievija, 2017. gadā izpildot nāvessodu diviem ieslodzītajiem un 2018. gadā – vēl četriem, ir vienīgā valsts Eiropas kontinentā, kas joprojām piemēro nāvessodu. Debates par nāvessoda moratoriju ar domu par nāvessoda iespējamu atcelšanu notiek regulāri, bet vēl nav nesušas augļus.

A. Eiropas Parlamenta nostāja

Eiropas Parlaments ir pieņēmis vairākas rezolūcijas, kurās tas ir kritizējis Baltkrieviju par tās politiskajiem, plašsaziņas līdzekļu brīvības un pilsoniskās sabiedrības ierobežojumiem, cilvēktiesību neievērošanu, tostarp nāvessoda saglabāšanu, un neatbilstīgām parlamenta vēlēšanām. 2017. gada 6. aprīlī Eiropas Parlaments pieņēma [steidzamu rezolūciju par stāvokli Baltkrievijā](#), kurā tas nosodīja miermīlīgu protestu vardarbīgu apspiešanu visā valsts teritorijā 2017. gada februārī un martā. Parlaments 2018. gada 19. aprīļa rezolūcijā pauda atbalstu ES kritiskas iesaistīšanās politikai pret Baltkrieviju, ja vien tiks veikti konkrēti pasākumi virzībā uz demokratizāciju un pamatbrīvību un cilvēktiesību ievērošanu. Jo īpaši Parlaments aicināja Baltkrieviju pievienoties globālajam nāvessoda moratorijam, kas būtu pirmais solis ceļā uz pilnīgu nāvessoda atcelšanu. Parlaments 2018. gada 4. oktobra rezolūcijā atkārtoti nosodīja žurnālistu un neatkarīgu plašsaziņas līdzekļu vajāšanu un apcietināšanu un atkārtoti aicināja stiprināt demokrātijas principu, tiesiskuma un cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošanu.

B. Parlamentu sadarbība

Ņemot vērā veidu, kā Baltkrievijā notiek vēlēšanas, Eiropas Parlaments neatzīst šīs valsts Nacionālo asambleju. Līdz ar to tas arī neuztur divpusējās attiecības ar šo asambleju. Tā vietā Parlamenta Delegācija attiecībām ar Baltkrieviju regulāri tiekas ar Baltkrievijas opozīcijas un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem, lai apspriestu jaunākos politiskos un ekonomiskos notikumus šajā valstī. EDSO vēlēšanu standartu ievērošana ir priekšnoteikums Baltkrievijas uzņemšanai *Euronest* parlamentārajā asamblejā (kas nozīmē, ka, kamēr netiks ievēroti parlamenta vēlēšanu demokrātijas standarti, Baltkrievijas parlamenta deputāti nepiedalīsies *Euronest* parlamentārajā asamblejā un tās dažādās struktūrās). Tomēr Eiropas Parlamenta delegācijas jau vairākas reizes ir apmeklējušas Baltkrieviju, piemēram, 2015. gada jūnijā, 2017. gada jūlijā un 2018. gada oktobrī.

C. Vēlēšanu novērošana

Baltkrievija kopš 2001. gada nav aicinājusi Eiropas Parlamentu novērot vēlēšanas. Pēdējās parlamenta vēlēšanas notika 2016. gada 11. septembrī, un uz tām bija nosūtītas EDSO *ODIHR* un *PACE* vēlēšanu novērošanas misijas.

Mario Damen
04/2019

